

ΣΟΦΙΑ ΒΟΪΚΟΥ

Συγγραφέας του μπεστ σέλερ ΠΙΚΡΟ ΓΛΥΚΟ ΛΕΜΟΝΙ

Στη σκιά του Αυγερινού

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Στη σκιά του Αυγερινού**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Σοφία Βόικου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Τριανταφυλλιά Δρεπανιά
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνα Λαδοπούλου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ – ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: CRI books

© Σοφία Βόικου, 2013
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Subbotina/123 RF Stock Photography
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2013

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2013, 10.000 αντίτυπα

ISBN 978-618-01-0265-9

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε..
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiu Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΣΟΦΙΑ ΒΟΪΚΟΥ

Στη σκιά
του
Αυγερινού

Στην Καμίλ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η ιστορία που θα διαβάσετε μοιάζει με παραμύθι, κρύβει όμως κομμάτια της ζωής μιας γυναίκας που έζησε με πάθος, που πάλεψε σθεναρά ενάντια στις προκαταλήψεις της εποχής της και της οικογένειάς της, που κυνήγησε τα όνειρά της, που για χρόνια έζησε στη σκιά ενός διάσημου καλλιτέχνη, που γεύτηκε στο έπακρο τον έρωτα, το θαυμασμό, την απόρριψη.

Είναι η ιστορία μιας γυναίκας που έβαλε στην άκρη τον εγωισμό της για την αγάπη ενός άντρα, που εγκατέλειψε την ασφάλεια ενός πλούσιου γάμου για την τέχνη, που αδιαφόρησε για την προσωπική της δόξα για να συμβάλει στη δόξα του μέντορα και εραστή της.

Πηγή έμπνευσης για το συγκεκριμένο βιβλίο στάθηκε η συγκλονιστική ζωή μιας γυναίκας που για χρόνια έμεινε στην αφάνεια: της Καμίλ Κλοντέλ, καλλιτέχνιδας, μούσας και ερωμένης του μεγαλύτερου σύγχρονου γλύπτη, του Ογκύστ Ροντέν.

Αθήνα, Νοέμβριος 1926

«Désolé, Mademoiselle! Désolé!»*

Η έξαλλη φωνή του Επαμεινώνδα Σκουλά έφτασε μέχρι τη μεγάλη σάλα, αναγκάζοντας την Αμαλία Βολάνη να σηκώσει ενοχλημένη το κεφάλι της από το εργόχειρο με το οποίο είχε καταπιαστεί εδώ και ώρα.

«Διαβολοκόριτσο!» μουρμούρισε μέσα από τα σφιγμένα της χείλη και βάλθηκε να συγκεντρωθεί στο πολύπλοκο σχέδιο με τα κόκκινα και κίτρινα τριαντάφυλλα, μετρώντας τις βελονιές της.

«Αποκλείεται! Αποκλείεται!» Η αντρική φωνή γινόταν όλο και πιο δυνατή.

Η Αμαλία άρχισε να μετράει φωναχτά για να μην αποσπάται η προσοχή της από την εξοργισμένη φωνή του Επαμεινώνδα.

«Ένα πάνω, δύο κάτω, ένα πάνω, δύο κάτω...»

«Λυπάμαι πολύ, κυρία Βολάνη, αλλά παραιτούμαι! Δεν

* Λυπάμαι, δεσποινίς! Λυπάμαι!

μπορώ να αντέξω άλλο τις ιδιοτροπίες της δεσποινίδας. Παραιτούμαι! Δεν ανέχομαι να μην υπακούν οι μαθητές τις οδηγίες μου...»

Η σαραντάχρονη γυναίκα ακούμπησε με τάξη το μισοτελειωμένο κέντημα στο δρύινο τραπεζάκι που βρισκόταν δίπλα της, προσέχοντας να μην μπερδευτεί η πράσινη μεταξωτή κλωστή. Ο Επαμεινώνδας Σκουλάς στεκόταν μπροστά της τρέμοντας, με τα λευκά μαλλιά του ανακατεμένα και το παχουλό του πρόσωπο κατακόκκινο από οργή.

Η Αμαλία προσπάθησε να κρατήσει την αυτοκυριαρχία της. Ήταν συνηθισμένη στα ξεσπάσματα του δασκάλου ζωγραφικής της κόρης της, αλλά ποτέ τα πράγματα δεν είχαν φτάσει σε τέτοιο οριακό σημείο ώστε ο Σκουλάς να δηλώνει παραίτηση.

«Καθίστε, κύριε Σκουλά. Η Δημητρούλα θα σας σερβίρει λίγο τίλιο για να ηρεμήσετε. Καθίστε και πείτε μου τι συνέβη αυτή τη φορά».

Ο Επαμεινώνδας υπάκουσε σαν μικρό παιδί. Κάθισε στο βελούδινο κόκκινο καναπέ απέναντι από την Αμαλία. Σταύρωσε τα χέρια του σε μια προσπάθεια να ηρεμήσει, αλλά δεν τα κατάφερε. Έψαξε ένα γύρω το καπέλο του, στο τέλος όμως θυμήθηκε ότι το είχε αφήσει στο δωμάτιο του μαθήματος. Άρχισε να δαγκώνει το μουστάκι του από αμηχανία. Ύστερα πήρε μια βαθιά ανάσα και ξεκίνησε να μιλάει γρήγορα καθώς φοβόταν μην αλλάξει γνώμη.

«Λυπάμαι, κυρία Βολάνη, αλλά η απόφασή μου είναι οριστική. Δεν μπορώ να συνεχίσω τα μαθήματα. Η κόρη σας είναι δύστροπη και καθόλου επιμελής μαθήτριά. Αγνοεί τις

οδηγίες μου για τις σωστές μεξίξεις των χρωμάτων και την προοπτική στο σχέδιο. Δεν καθαρίζει καν τα πινέλα της. Έκανα υπομονή όλον αυτόν τον καιρό για σας και το σύζυγό σας. Ακόμα και για το γιο σας, τον αγαπητό Θεμιστοκλή, που τώρα ξεκινάει τις σπουδές του στη Νομική. Ω, πόσο επιμελής ήταν ο Θεμιστοκλής στην ηλικία της!»

Η Δημητρούλα άφησε αθόρυβα το τίλιο μπροστά στον Επαμεινώνδα και βγήκε γρήγορα από τη μεγάλη σάλα.

«Πιείτε!» τον προέτρεψε η Αμαλία.

Ο άντρας έφερε το πορσελάνινο φλιτζάνι στα χείλη του. Η ταραχή του δεν έλεγε να καταλαγιάσει. Το χέρι του έτρεμε και το μουστάκι του μούσκεψε από το ζεστό ρόφημα.

«Έκανα υπομονή σε όλα τα καπρίτσια της δεσποινίδας, όμως δεν μπορώ να ενδώσω στο τελευταίο. Αρνούμαι! Η ηθική μου δε μου το επιτρέπει!»

Η Αμαλία άρχισε να εκνευρίζεται. Ο γηραιός δάσκαλος είχε ξεπεράσει τα επιτρεπτά όρια.

«Κύριε Σκουλά, το σπίτι μας είναι υπόδειγμα ηθικής. Ο σύζυγός μου πολεμάει για την τήρηση της τάξης και της ηθικής, χρόνια τώρα, μέσα από τις υπηρεσίες που παρέχει στο στράτευμα».

Ο Επαμεινώνδας Σκουλάς αναστέναξε, έσφιξε τις γροθιές του και σηκώθηκε για να επιστρατεύσει όλο το θάρρος που χρειαζόταν.

«Κυρία Βολάνη, η δεσποινίς κόρη σας αρνήθηκε σήμερα να ζωγραφίσει το θαλασσινό τοπίο το οποίο της υπέδειξα. Μου ζήτησε να αλλάξουμε θεματογραφία. Θεωρεί ανιαρά τα θέματα που της υποδεικνύω».

«Κύριε Σκουλά», είπε με αυστηρό τόνο η Αμαλία, όπως όταν μάλωνε τη Δημητρούλα κάθε φορά που έκανε κάποια ζημιά. «Είναι δώδεκα χρονών κοπέλα. Η κόρη μου έχει δικαίωμα να επιλέγει τα θέματα που θα ζωγραφίσει».

Ο γηραιός δάσκαλος έμοιαζε να έχει χαθεί μέσα στο γκρίζο κοστούμι του. Κόμποι ιδρώτα στραφτάλιζαν στους κροτάφους και στο μέτωπό του. Μάζεψε τα τελευταία ίχνη θάρρους που του είχαν απομείνει.

«Η κόρη σας μου ζήτησε να ζωγραφίσει γυμνό. Αντρικό γυμνό», δήλωσε.

Τσουλούφια ξέφευγαν από τον αυστηρό κότσο της νεαρής κοπέλας πέφτοντας ατίθασα στο λαιμό της. Με το πινέλο στο στόμα, κοίταζε το μουσαμά. Ένα βαθύ μπλε θα μεταμορφωνόταν στη συνέχεια με τόνους μαύρου και άσπρου σε μια φουρτουνιασμένη θάλασσα.

Έκλεισε την πόρτα για να μην ακούει την εξοργισμένη φωνή του δασκάλου της και γύρισε το κλειδί από μέσα, ώστε να μην μπορεί κανένας να την ενοχλήσει. Έφτυσε το πινέλο που κρατούσε ανάμεσα στα δόντια της, άρπαξε το μουσαμά από το καβαλέτο, τον τσαλάκωσε με μια βίαιη κίνηση και τον πέταξε στην άλλη άκρη του δωματίου. Σιχαινόταν τα πινέλα, μικρά και μεγάλα. Την εμπόδιζαν να γίνει ένα με τους πίνακές της. Ανάμεσα σ' εκείνην και στο έργο της υπήρχε πάντα η απόσταση ενός πινέλου. Απόψε ήταν αποφασισμένη να ζωγραφίσει μόνο για τον εαυτό της.

Άνοιξε τα κουτιά με το κόκκινο και το μαύρο χρώμα. Πά-

θος και θλίψη. Αίμα και πένθος. Τα ακούμπησε στο χαλί, γονάτισε, έσκυψε από πάνω τους και πήρε μια βαθιά ανάσα. Η μυρωδιά τους τη ζάλισε. Χαμογέλασε θριαμβευτικά. Τώρα θα ζωγράφιζε όπως αισθανόταν: ούτε ανούσιες νεκρές φύσεις ούτε ανιαρές θαλασσογραφίες ούτε βαρετά γυναικεία πορτρέτα. Θα ζωγράφιζε όλα όσα έκρυβε η ψυχή της.

Έχωσε ολόκληρη τη δεξιά της παλάμη μέσα στο κόκκινο χρώμα και την αριστερή στο μαύρο. Έβγαλε τα χέρια της αργά και αφέθηκε να κοιτάζει το χρώμα να κυλάει πηχτό από τα ακροδάχτυλά της ξανά πίσω στα δοχεία. Επανέλαβε την κίνηση τελετουργικά άλλες τρεις φορές, μέχρι που βαρέθηκε. Τράβηξε απότομα τα χέρια της από μέσα και τα ακούμπησε πάνω στον λευκό τοίχο πασαλείβοντάς τον με πλατιές κινήσεις. Της άρεσε η δροσιά του κονιάματος. Δοκίμασε το ίδιο και πάνω στο λείο μάρμαρο, κι ύστερα στο περβάζι του παραθύρου που έβλεπε στον κήπο. Η αίσθηση ήταν υπέροχη. Ξέχασε πού βρισκόταν και τι έκανε.

Τα χέρια της μεταμορφώθηκαν σε πινέλα, τα δάχτυλά της διόρθωναν τις λεπτομέρειες. Τα βουτούσε μέσα στο χρώμα και ζωγράφιζε πάνω στο άσπιλο λευκό. Καμπύλες και ευθείες δημιουργούσαν την αίσθηση ενός ζευγαριού σε ερωτικό παραλήρημα. Απομακρύνθηκε και κοίταξε τη σύνθεση από μακριά. Μισόκλεισε τα μάτια της. Σούφρωσε τα χείλη της. Κάτι έλειπε. Αναστέναξε. Βούτηξε μια τελευταία φορά το δείκτη του αριστερού της χεριού στο κόκκινο χρώμα και υπέγραψε με καθαρά ολοστρογγύλα γράμματα: *Τερέζα Β.*

2

Η Άννα ξεκλείδωσε τη σιδερένια πόρτα και μπήκε στον τεράστιο χώρο που χρησίμευε για εργαστήριο. Επικρατούσε η συνηθισμένη «τακτική αταξία» όπως συνήθιζε να λέει ο Άγγελος. Παντού έβλεπες κέρινα ή πήλινα προπλάσματα έργων, ημιτελή γλυπτά, σκαρπέλα και σμίλες. Μια λευκή σκόνη κάλυπτε κάθε αντικείμενο που υπήρχε στο χώρο. Όσο και να καθάριζε, η λευκή σκόνη του σμιλεμένου μαρμάρου είχε κάνει κατάληψη όχι μόνο στον άψυχο χώρο αλλά και στο κορμί, στο μυαλό και στην καρδιά τόσο τη δική της όσο και του αγαπημένου της.

Έκλεισε την πόρτα πίσω της και με βήματα αργά κατευθύνθηκε προς το εσωτερικό. Για μια στιγμή σκιάχτηκε. Σταμάτησε καταμεσής του εργαστηρίου κι άφησε το βλέμμα της να περιπλανηθεί στον γνώριμο χώρο για να συνηθίσει την παράδοξη σιωπή. Δε θυμόταν να είχε ξαναβρεθεί ολομόναχη εκεί μέσα. Της έκανε φοβερή εντύπωση ο ήχος της σιωπής. Ήταν τόσο παράξενος. Κάθε στιγμή της μέρας και της νύχτας υπήρχαν βοηθοί του Άγγελου που δούλευαν κάποιο έργο του, μαθητευόμενοι που κατασκεύαζαν προπλάσματα, μοντέλα που πόζαραν μπροστά από κάποιο παράθυρο. Αυτό το απόγευμα έλειπαν όλοι, ακόμα κι εκείνος ο αλήτης ο Στρατής, που όταν δε φούμαρε χασίς σε κάποιον τεκέ του Πειραιά ή δεν ξόδευε τα λιγοστά του τάλιρα με κάποια πόρνη τρίτης διαλογής στα Βούρλα, έμπαινε απρόσκλητος στο εργαστήρι του Άγγελου, άλλοτε για να αγγίξει δήθεν τυχαία το στήθος κάποιου νεαρού μοντέλου, άλλοτε για να ζητριά-

νέψει ένα σέρτικο «Δαμηλάτη»* ή ακόμα και για να ρουφήξει την τελευταία τζούρα από ένα φτηνό «κοκοράκι».**

Η Άννα γνώριζε πού ήταν όλοι αυτοί που είχαν εγκαταλείψει το εργαστήρι σ' αυτή την απόλυτη ερημιά. Ήταν εκεί που κανονικά θα έπρεπε να βρίσκεται εκείνη. Γιατί μόνο εκείνη ήταν πάντα δίπλα του, από την αρχή, προτού ο Άγγελος της γίνει ο διάσημος γλύπτης Άγγελος Αυγερινός. Αυτή είχε δει την απογοήτευση στο πρόσωπό του όταν χρόνια πριν ο Άγγελος απέτυχε να μπει στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας. Αυτή είχε βιώσει στο κορμί της την οργή του όταν δεύτερη φορά αρνήθηκαν να τον δεχτούν στη Σχολή. Αυτή είχε αντικρίσει το γεμάτο απόγνωση βλέμμα του όταν τρίτη φορά έμειναν κλειστές οι πόρτες της καλλιτεχνικής ακαδημίας.

Η ίδια είχε πάρει την παράτολμη απόφαση να εγκαταλείψει την οικογένειά της και να τον ακολουθήσει στο Παρίσι όπου θα κυνηγούσε το όνειρό του. Η Άννα συντηρούσε και τους δυο τους δουλεύοντας ως καπελού, ενώ εκείνος μαθήτευε δίπλα στους μεγαλύτερους Γάλλους γλύπτες. Μεγάλωνε αστεφάνωτη τον νεογέννητο γιο τους, ενώ εκείνος περνούσε τις ώρες του θαυμάζοντας τα αρχαία ελληνικά αγάλματα στο Λούβρο. Εκείνη τον περίμενε υπομονετικά να επιστρέψει από τα πολυήμερα ταξίδια του στην Ιταλία, όπου πήγαινε για να μελετήσει από κοντά τα έργα του Μιχαήλ Άγγελου και του Μπερνίνι. Έκλαιγε βουβά τα βράδια, ενώ

* Μάρκα τσιγάρων.

** Φτηνά άφιλτρα τσιγάρα που πωλούνταν χύμα.

εκείνος διασκέδαζε με κάποια άλλη πρόθυμη γυναικεία συντροφιά.

Ο Άγγελος Αυγερινός κατάφερε να γίνει ο μεγαλύτερος Έλληνας γλύπτης, μετά τον Πραξιτέλη. Έργα του εκτίθεντο στα μεγαλύτερα ευρωπαϊκά μουσεία, λάμβανε προσκλήσεις για εκθέσεις από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού, ενώ οι συλλέκτες ήταν διατεθειμένοι να πληρώσουν αξιοσέβαστα ποσά για να αποκτήσουν ένα γλυπτό δικό του. Έργα του κοσμούσαν κεντρικές πλατείες του Παρισιού, του Βερολίνου, του Λονδίνου και της Βιέννης.

Η Άννα, εδώ και είκοσι σχεδόν χρόνια, ήταν η πιστή του σύντροφος, δίπλα του σε κάθε δύσκολη στιγμή και πίσω του στις στιγμές του θριάμβου για να απολαμβάνει εκείνος όλη τη λάμψη. Δεν είχε ακουστεί ποτέ κάποιο παράπονο από το στόμα της. Ζούσε για να είναι εκείνος χαρούμενος. Ήταν ευτυχισμένη όταν εκείνος ήταν ευτυχισμένος.

Αυτή την Κυριακή έπρεπε να στέκεται δίπλα του. Εκείνη. Η Άννα. Η Άννα Καράλη. Η Άννα από τα Λεμονάδικα. Ήταν όμως η μόνη που δε θα ζούσε από κοντά το θρίαμβό του, ένα θρίαμβο που θα ζούσε όλη σχεδόν η κοσμική Αθήνα: τα αποκαλυπτήρια του μεγάλου μνημειακού συνόλου που απεικόνιζε την ιστορική συνέχεια του Ελληνισμού και που θα στόλιζε εσαεί τον Βασιλικό Κήπο των Αθηνών.

Δεν ήταν δική της επιλογή η απουσία της. Ήθελε να είναι εκεί για να τον θαυμάσει χαμένη μέσα στο ανώνυμο πλήθος. Εκείνος όμως, με την αυστηρή φωνή του και το άγριο βλέμμα του που δε σήκωνε αντίρρηση, της το είχε απαγορεύσει ρητά. Ο κόσμος ήξερε ότι ήταν ερωμένη του, ο κόσμος ήξε-

ρε ότι ήταν η αστεφάνωτη μητέρα του γιου του. Θα ξεσπούσε μεγάλο σκάνδαλο αν την έβλεπαν οι δημοσιογράφοι δίπλα του. Την επομένη, στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων αντί να δέσποζαν διθυραμβικές κριτικές για το έργο του και στιγμιότυπα από την επίσημη τελετή, θα υπήρχαν κακεντρεχή σχόλια για την άστατη ερωτική του ζωή. Δεν έπρεπε να εμφανιστεί η Άννα.

«Άννα μου», έφερε στο νου της τα λόγια του, «η αγάπη και η ένωση δύο ανθρώπων δεν έχει ανάγκη από στέφανα και εκκλησίες. Ένας καλλιτέχνης πρέπει να είναι ελεύθερος, να ζει και να δημιουργεί ελεύθερος, μακριά από τις συμβάσεις της εποχής. Αφού ξέρεις ότι εγώ πάντα θα σ' αγαπώ και θα σε νοιάζομαι».

Δεν υπήρχε περίπτωση να του φέρει αντίρρηση. Δε θα πήγαινε στον Βασιλικό Κήπο, αλλά ούτε ήθελε να καθίσει μόνη στο σπίτι. Δεν άντεχε να ακούει τα μισόλογα της γειτονιάς, ούτε να βλέπει τα κοροϊδευτικά χαμόγελα κάποιων. Προτίμησε να περπατήσει μέχρι το εργαστήρι κι ας ήταν η απόσταση μεγάλη. Το ελαφρύ αεράκι κι ο κόσμος που θα συναντούσε ίσως έδιωχναν μακριά τις άσχημες σκέψεις της. Ίσως.

Παρά την περίεργη αίσθηση μοναξιάς και εγκατάλειψης που της δημιουργούσε το άδειο εργαστήρι, κατευθύνθηκε γρήγορα προς το βάθος, εκεί που κρεμούσε τις φρεσκοσιδερωμένες ποδιές. Ο Άγγελος ήταν πολύ τακτικός και τελειομανής στη δουλειά του. Φορούσε πάντα ολόσωμες λευκές ποδιές και το ίδιο απαιτούσε από τους συνεργάτες του. Έβαλε μία πάνω από το μπλε φόρεμά της κι αφού βεβαιώθηκε ότι το λευκό βαμβακερό ύφασμα το κάλυψε ώστε να

μη λερωθεί, κατευθύνθηκε προς τη σκοτεινή γωνιά της, «το κουκούλι της πιστής μου Άννας» όπως αποκαλούσε εκείνο το σημείο ο Άγγελος. Ήταν η δική της γωνιά, το προσωπικό της καταφύγιο μέσα στο αχανές ατελιέ του, όπου κανένας άλλος δεν τολμούσε ή δεν ήθελε να πλησιάσει. Ήταν το μέρος όπου η ίδια δούλευε ώρες ολόκληρες, αμίλητη, δίχως να επιδιώκει την προσοχή και τη συντροφιά των υπολοίπων.

Τάχυνε το βήμα της, όπως ήταν συνηθισμένη χρόνια τώρα. Τα τακούνια της ήχησαν παράξενα πάνω στα κεραμικά πλακάκια. Προσπέρασε αδιάφορη έναν ακατέργαστο όγκο μαρμάρου που προοριζόταν για κάποιο επιτύμβιο άγαλμα, χάιδεψε με τρυφερότητα το κεφάλι ενός Έρωτα που δεν είχε ακόμη αποκτήσει σώμα κι ύστερα κοίταξε τον μεγάλο μακρόστενο καθρέφτη. Σ' αυτόν δοκίμαζαν τις πόζες τους τα μοντέλα, βάφονταν και χτενίζονταν. Ξαφνιάστηκε σαν να τον έβλεπε πρώτη φορά. Κοντοστάθηκε. Στήθηκε μπροστά του με κατεβασμένο το κεφάλι. Λες και είχε κάνει κάποια αταξία και φοβόταν την τιμωρία. Δάγκωσε τα χείλη της, έσφιξε τις γροθιές της και δειλά δειλά σήκωσε το κεφάλι της και κοίταξε το είδωλό της.

Άργησε να αναγνωρίσει τον ίδιο της τον εαυτό. Δεν ήθελε να πιστέψει ότι αυτή η μεσόκοπη γυναίκα ήταν εκείνη. Ήθελε να πιστεύει ότι ήταν ακόμη η γεμάτη ζωντάνια ερωτευμένη κοπέλα, με το δυνατό γέλιο και τα μεγάλα καστανά μάτια. Πώς είναι δυνατόν η αλήθεια, που αρνείσαι τόσο καιρό, να εμφανίζεται μπροστά στα μάτια σου μέσα σε μια μόνο στιγμή;

Η γυναίκα στον καθρέφτη δεν είχε τίποτα το κοινό με την

κοπέλα που θυμόταν. Το πρόσωπό της φάνταζε άνευρο, δίχως ζωή. Μικρές ρυτίδες κάλυπταν την περιοχή γύρω από τα μάτια της και οι πρώτες λευκές τρίχες ξεπετάγονταν από τα άλλοτε κατάμαυρα μαλλιά της. Δεν την τρόμαξε όμως αυτό, αλλά το στόμα της. Τα χείλη της έμοιαζαν με κατηφορικό δρόμο, όλο της το πρόσωπο μαρτυρούσε από μακριά τη θλίψη που φώλιαζε εδώ και χρόνια στην καρδιά της. Η αγάπη της για τον Άγγελο δεν της είχε χαρίσει την ευτυχία. Η κοινή πορεία τους ήταν κοινή μόνο από την πλευρά της.

Στα τριάντα πέντε της αισθανόταν πλέον να έχει χάσει το τρένο της ζωής της και να μην έχει ούτε το θάρρος ούτε τη θέληση να ανέβει σε κάποιο άλλο. Προτιμούσε να ταξιδεύει δεύτερη θέση στη ζωή του Άγγελου κι όχι πρώτη θέση στη δική της ζωή. Αντίθετα ο Άγγελος, πλησιάζοντας τα σαράντα, αντλούσε ζωή από παντού: από τα έργα του, από τις δεκάδες ερωμένες του, από τα χρήματα που του απέφεραν οι παραγγελίες που του ανέθεταν, από τη δόξα που απολάμβανε όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και σε όλη την Ευρώπη.

Ξαφνικά ένα κύμα οργής ξεπήδησε από μέσα της. Έφτυσε με αηδία πάνω στην άγνωστη γυναίκα που την κοίταζε χλευαστικά μέσα από τον καθρέφτη κι έφυγε γρήγορα για να μην τη βλέπει άλλο. Πήγε να χωθεί στην ασφάλεια που της χάριζε η σκοτεινή γωνιά της.

Γέμισε μια τσίγκινη λεκάνη με νερό κι άρχισε να μουσκεύει τον πηλό για να μην κάνει ρωγμές. Ο Άγγελος ήταν λάτρης του ωραίου, κι όταν δούλευε τον πηλό, ήθελε να είναι μαλακός και λείος ώστε να χαράσσονται πάνω του όλες οι λε-

πτομέρειες και να μην υπάρχει καμία ρωγμή που θα έκανε το έργο να φαίνεται ατελές.

Η Άννα θα τον περίμενε μουσκεύοντας το μαλακό υλικό μέχρι την ώρα που εκείνος θα επέστρεφε. Χρόνια τώρα τον περίμενε. Αυτό ήξερε να κάνει κι αυτό θα συνέχιζε να κάνει για όλη την υπόλοιπη ζωή της. Δάκρυα κύλησαν από τα μάτια της. Δεν μπόρεσε να τα σκουπίσει. Έπεσαν μέσα στον υγρό πηλό. Ακολούθησαν κι άλλα. Από κείνη τη στιγμή, όλα τα πηλίνα προπλάσματα του Άγγελου θα ήταν πλασμένα με νερό και δάκρυα.

3

Αθήνα, Νοέμβριος 1932

«Δεν αρραβωνιάζομαι».

Η φωνή της Τερέζας ήταν σταθερή, δίχως ίχνος ανασφάλειας. Κοίταξε τον πατέρα της κατάματα και επανέλαβε:

«Δεν αρραβωνιάζομαι».

«Μπορώ να μάθω το λόγο;» ρώτησε ο στρατηγός Αλέξανδρος Βολάνης. Το πρόσωπό του δε μαρτυρούσε κανένα συναίσθημα. Η βαθιά φωνή του ήχησε σαν διαταγή στους στρατιώτες του.

Η Τερέζα δεν απάντησε στην ερώτησή του.

«Δεν αρραβωνιάζομαι», επανέλαβε άλλη μια φορά.

Ο στρατηγός έστριψε μηχανικά το μουστάκι του. Συνο-

φρυώθηκε. Γύρισε την πλάτη στην κόρη του και στράφηκε προς τη μεριά της γυναίκας του που καθόταν αμίλητη στη συνηθισμένη της θέση.

«Αμαλία!» της είπε. «Παράτα πια αυτό το ρημαδιασμένο κέντημα, εδώ και ώρα βελονιά δεν έχεις βάλει! Φέρε αμέσως την πίπα και τον καπνό από το γραφείο μου».

Η Αμαλία δεν τόλμησε να του φέρει αντίρρηση. Εξαφανίστηκε για να εμφανιστεί αμέσως μετά. Ήξερε ότι ο άντρας της έβραζε από οργή. Σε καμιάν άλλη περίπτωση δε θα της ζητούσε να του φέρει την πίπα και τον καπνό του. Ήταν μια δουλειά που δεν την άφηνε σε κανέναν άλλο. Του τα έδωσε, κι αυτή τη φορά φρόντισε να καθίσει δίπλα στον Θεμιστοκλή, που παρακολουθούσε επίσης αμέτοχος την περιέργη συνομιλία πατέρα και κόρης.

Ο Θεμιστοκλής έκανε τα πρώτα του βήματα στο Διπλωματικό Σώμα. Το σοβαρό παρουσιαστικό του, οι ευγενικοί του τρόποι, η μόρφωσή του έκαναν τη μητέρα του να αναζητά ασυναίσθητα την ασφάλεια δίπλα του. Ήταν το στήριγμά της και η αδυναμία της. Κατά κάποιον τρόπο πίστευε ότι αν καθόταν δίπλα στο γιο της, η οργή του Αλέξανδρου δε θα στρεφόταν εναντίον της.

Ο στρατηγός άναψε την πίπα του και τράβηξε μια βαθιά ρουφηξιά. Η γλυκερή μυρωδιά του καπνού πλημμύρισε το σαλόνι.

«Τελευταία φορά, Τερέζα! Για ποιο λόγο δε θέλεις να αρραβωνιαστείς τον επίλαρχο Παπάζογλου;»

«Δεν αρραβωνιάζομαι».

Ο στρατηγός τράβηξε απανωτά δυο ρουφηξιές και ξεφύ-

σηξε σαν ατμομηχανή. Η καταιγίδα δε θα αργούσε να 'ρθει.

Ο Θεμιστοκλής έκανε στην άκρη απαλά τη μητέρα του και πλησίασε τον πατέρα του. Στάθηκε δίπλα του και απευθύνθηκε στην αδελφή του.

«Τερέζα, ο επίλαρχος είναι ιδανικός σύζυγος για σένα», της είπε. «Ευπαρουσίαστος, από καλή οικογένεια, με σίγουρη σταδιοδρομία στο στρατό και λάτρης της τέχνης». Στην τελευταία του φράση έδωσε ιδιαίτερη έμφαση. «Τερέζα, άκουσέ μας, είναι ο ιδανικός σύζυγος για σένα. Πίστεψέ με, δε θα υπάρξει καλύτερος. Υπομονετικός, προοδευτικός, με ανοιχτές ιδέες...»

«Δεν αρραβωνιάζομαι», τον διέκοψε η Τερέζα.

«Διαβολοκόριτσο...» μουρμούρισε μέσα από τα χείλη της η Αμαλία. «Ανάθεμα την ώρα που φύτρωνες στη μήτρα μου!»

Τα μάτια του στρατηγού πέταγαν σπίθες προμηνύοντας καταιγίδα.

«Τερέζα...» έκανε μια τελευταία προσπάθεια ο Θεμιστοκλής.

Η Αμαλία θεώρησε ότι ο άντρας της έπρεπε να μάθει το λόγο της άρνησής της. Ήταν ο μόνος που μπορούσε να βάλει μυαλό στην άμυναλη κόρη τους.

«Δεν αρραβωνιάζεται, γιατί, όπως λέει, θέλει να σπουδάσει γλυπτική στη Σχολή Καλών Τεχνών. Φαντάζεσαι, Αλέξανδρε, το σκάνδαλο! Η Τερέζα Βολάνη να τριγυρνάει σε ένα άντρο ακολασίας, ανάμεσα σε πεινασμένους άντρες με χέρια λερωμένα από μπογιές και λάσπες. *Quelle décadence*,* Θεέ μου!»

* Τι ξεπεσμός.

Πίσω από κάθε μεγάλο άντρα κρύβεται συνήθως μια μεγάλη γυναίκα. Όλα όμως ανατρέπονται όταν η Τερέζα Βολάνη, μαθήτριά, μοντέλο και ερωμένη του διάσημου γλύπτη Άγγελου Αυγερινού, μεταμορφώνεται σ' ένα λαμπερό και αυτόφωτο αστέρι. Ο δάσκαλος αισθάνεται πως χάνει το βάθρο του. Ο εγωισμός τον τυφλώνει. Η σύγκρουση είναι αναπόφευκτη, παρόλο που τα έργα, που είναι στην πραγματικότητα τα γλυπτά της μαθήτριάς του, φέρουν τη δική του υπογραφή.

Με φόντο την Αθήνα του μεσοπολέμου και την παρακμαϊκή ελευθεριότητα των καμπαρέ όπου όλα επιτρέπονται, μια θυελλώδης ερωτική σχέση που ξεπερνάει τα σύνορα της Ελλάδας οδηγεί τους ήρωες σε μια πολυτάραχη ζωή. Από τα διθυραμβικά σχόλια και την αποθέωση στη δίνη της φλόγας και της καταστροφής.

Δίπλα στον Αυγερινό και την Τερέζα, η ανδρόγυνη Καλυψώ, η άνευρη Άννα, ο φοβισμένος Θεμιστοκλής θα προσπαθήσουν ν' αδράξουν την ευτυχία. Άραγε το αστέρι της Τερέζας Βολάνη θα ανατείλει κάτω από τη σκιά του Αυγερινού;

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

ΤΑΤΟΙΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550

www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-0265-9

9 786180 102659

ΚΩΔ. ΜΗΧ. ΣΗΜ.: 13383

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η